

ABONAMENTUL.

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 11.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțumite publice și Leu
deschis costă știrul 20 bă.
Manuscrisele nu se im-
pedesc.

Viena și chestiunea românească.

Arad, 28 Ianuarie.

În vreme ce cercurile politice maghiare se impacientază la extrem de mersul discret al tratativelor româno-maghiare, cercurile din Viena sunt mai impasibile și ascultă în liniște ecourile trezite de aceste tratative aici și dincolo de Carpați.

Ne-am obișnuit ca chiar și din partea celor mai democratice grupări politice ungare să ni se arunce bănuiala, că șefii partidului nostru ar încerca să se dea după păr, să părăsească tradițiile istorice ale partidului și să încheie o alianță cu reprezentantul reacționarismului feudal oligarhic, care ar fi să fie contele Tisza. Bărbați de talia lui Oskar Jászi, care și-a agonisit frumoase și multilaterale cunoștințe istorice; scriitori de înțuiția lui Ady — sunt tot atât de bănuitori ca contele Iuliu Andrássy, de pildă, care e atât de fericit azi să poată juca pe Cassandra mândră a „constituției maghiare.”

Dacă și-ar lua potrivnicii noștri osteneala să privească mai serios în fața situației noastre etnografice, sociale și economice, ar putea să ajungă prea ușor la concluzii surprinzătoare pentru ei. Ar vedea că, poporul românesc din Ungaria n'are clase instărite, nu e diferențiat în pături sociale distincte. Spuza de nobilime ce avusese odinioară s'a spulberat și risipit întregă în lumea ciocoismului maghiar, uitându-și origina și regăsindu-se alături de ceice au înțepit mai mult goana împotriva neamului nostru. Cele vre-o 20

de mii de intelectuali ce avem, în sânul unui popor de trei milioane și jumătate, și mai bine, încheagă un strat foarte subțire pe suprafața marelui bloc românesc și acest strat, tocmai fiindcă e atât de disparent, se resimte viu de toate vibrațiile ce urcă din adâncimile sufletului poporului întreg. Ba mai mult: o parte din mica pătură intelectuală ce avem a început chiar de pe acum să se proletarizeze. Și până să poată avea, acest mare colț de țară locuit de Români, condițiile favorabile capitalismului — va fi trecut de mult primejdia reacționarismului. Partidul național român, în consecință, e, în structura ca și în formele lui exterioare, însăș personificarea democrației. De aceia temerile democrațiilor maghiari se întemeiază în gol.

Dar temerile cercurilor din Viena sunt de altă natură. Nu se poate tăgădui, că oricât de multă risipă s'a făcut din partea guvernelor ungare pentru a mitui, de pildă, ziarele vieneze, — în Viena poporul românesc se bucură, după cum bine știm cu toții, de simpatii vechi. Simpatiile aceste, — știm iarăș cu toții, — s'au întunecat în timpul din urmă. Lumea din cealaltă jumătate a monarhiei așteaptă, acuma, restabilirea bunelor relații cu lumea românească, în genere, — de pe urma importantelor tratative cu guvernul contelui Tisza. În Viena i se recunoaște chestiunii românești o capitală importanță pentru politica externă, mare, a monarhiei. Vienezii gădesc, în ciuda repetatelor asigurări date de contele Tisza, că între tratativele ce a pornit și între interesele externe ale imperiului dualist există o strânsă corelațiune. Declarațiile contelui Czernin, ambasadorul monarhiei la

București au arătat, îndeajuns de lămurit, cari sunt speranțele ce se leagă de reușita tratativelor și de ce fel pot să fie urmările unui ne-succes.

E în joc aici, în mod împlicat, și un mare interes al dinastiei, — dela încoronarea tratativelor atârnă doar consolidarea adevărată a Ungariei.

După cum cetim în presa cea mai loială și mai credincioasă dinastiei, dorința comitetului nostru național de-a se garanta rezultatele eventuale ale tratativelor, întâlnește în Viena o aprobare deplină. Oricât de însemnate, de apreciable ar fi însușirile de caracter ale contelui Tisza, — pretind aceste ziare, — e și el un om numai, iar interesele de viață ale unui popor cer garanții perpetue. Când se vorbește în Austria de vre-o înțelegere cehogermană, polono-ruteană, subînțeleg cu toții în mod firesc, că e vorba de-o înțelegere fixată pe cale legislativă. Mentalitatea austriacă e deci înclinată să aștepte proceduri, aranjamente analoge, când e vorba de-o chestiune atât de cardinală cum e chestiunea unei conviețuiri a două popoare de mărimea poporului maghiar și-a poporului românesc de peste trei milioane și jumătate, din Ungaria.

Chestiunea românească din Ungaria a ajuns în centrul preocupărilor, atât aici, cât și dincolo de Leitha. Soluția ei e așteptată cu cel mai viu interes de toate cercurile din monarhie. În timp relativ scurt, și-a schimbat părerea — după cum vedem, — în spre bine, și presa din Viena. Și ne mărginim a constata împrejurarea aceasta, fiind ea elocventă pentru toți.

Dinte pentru dinte.

De Ion Agârbiceanu.

Alegerea aceea de primar se făcuse cu mare zarvă și stârnise multe patimi. Florea Bogdan, om cu carte, om cinstit și întâia gazdă din sat, nu fusese pus de prim-pretorul între cei trei candidați, deși de cincisprezece ani tot el a fost primar în sat. Nime nu putea ridica piatra în împotriva lui Florea, ba din potrivă el fusese om cinstit și energic conducător al satului și multe lucruri bune s'au făcut sub stăpânia sa. Nici prim-pretorul nu putea să aibă nimic în potrivă lui, căci în cei cincisprezece ani n'a fost lipsă să înfrunte o singură dată pe primar. Alegătorii deci nici nu voră întâi să creadă că Bogdan n'ar fi pus în candidație; când slujbașul superior le repetă numele celor trei candidați, alegătorii rămaseră nespuse de mirați, apoi începură să lărmuiască, să se mânia, să amenințe. Dar prim-pretorul fu neînduplecat. Atunci, la comanda popii, toți alegătorii părăsiră sala.

Vezi bine, nu este pădure fără uscături. Doi țărani, pârgharul și un pădurar rămaseră și-l voră pe cel propus în locul întâi pe Ilie Marcu. Om cinstit acest Ilie, cunoscător de slovă, dar moale nevoe mare, un „netelete”, cum îi spuneau sătenii, și chiar nevastă-sa.

Popa și cu ceilalți cercară să strice alegerea, dar fură respinși de toate instanțele. Oamenilor le intră un cuiu în cap și, ori cum cer-

cară, nu-l mai puteau scoate: „Cine să-l dujmănească pe Florea Bogdan?”

Florea nu răspunde nimic la întrebările lor, nu părăie supărat și își vedea în tihnă de plugărie. Se părea că se simte mai bine fără povara primăriei în spate, vorbea bucuros cu oamenii. Dar de lucrurile satului nu se mai interesa: niciodată nu-și mai puse piciorul în casa satului, deși era membru virilist în consiliul comunal. Oamenii îl rugau, în fel și chip, să meargă și el la ședințe când erau de adus hotărâri mai însemnate, dar fu înzadar.

— „Ști bine că nu din vina noastră n'ai fost ales, îi ziceau ei.”

— Știu, răspundea Florea Bogdan, dar n'am vreme să viu.

El nu lua parte la ședințe, dar știa tot ce se petrece, tot ce se hotărăște acolo. Urmărea de aproape toate faptele notarului din sat, părea că pândeste ceva. La vre-o jumătate de an se hotărâ vânzarea pădurii din Coasta cornului. Bogdan treseri la vestea asta, pe o clipă păru că i se face lumină în cap, dar în curând văzu că se înșelase.

Din ziua aceea notarul cerca în toate chipurile să câștige prietenia lui Florea. Și, când Bogdan înțelese asta, se răci tot ca și când l'ar fi sleit crivățul. El nu fusese niciodată în dujmănie cu notarul, ba chiar au fost prieteni, și crezu că și dela căderea lui încoace tot prietenii au rămas. Dar când băgă de seamă lingușirile notarului, un junghiu i se puse la inimă.

„Vânzarea pădurii din Coasta cornului e o nenorocire pentru sat, și notarul se simte vinovat.” Așa își zise Florea: „Umblă să mă câștige pe partea lui ca să tac.”

Judecata asta îi veni atât de împedecă, de hotărâtă, încât cu nimic n'o mai putea răsturna. Și atunci i se opri răsufletul: „El a cercat să mă mătore din primărie ca să-și poată face mendrele”; ceea ce bănuia de mai de mult, acum era lucru hotărât.

Dar aceasta îi păru la început o imposibilitate tot așa de mare ca și când i-ar fi spus cineva: apa de pe părul caprii a început să curgă la deal.

Adevărat că notarul era de scurtă vreme în sat: doi ani. Dar în acești doi ani se purtă mai altfel decât o fată mare. Câștigă, după șase luni, atât de mult increderea și dragostea poporului, încât la alegere să fi fost candidat un sfânt din cer în locul lui și ar fi căzut. Se înțelege, notarul nu era român, dar vorbea românește foarte bine, ba, în sărbători mari venia la biserică din sat. Nime nu l-a bănuțit vr'odată cu ceva, și cu atât mai puțin Florea Bogdan. Primarul ș-ar fi băgat mâna în foc pentru notarul cel nou. La alegerea de primar nici Florea nici alt om nu s'au gândit că notarul ar fi amestecat.

După vânzarea pădurii amintite, veni, unele după altele hotărâri tot mai păgubitoare pentru sat. Acum nu numai Florea, ci toți sătenii

† Dr. Nicolae Oncu. 1843—1914.

Arad, 28 Ianuarie.

O depeșă laconică ne anunță aseară târziu trecerea din viață a celui ce a ilustrat în viață numele de toți cunoscut și stimat din fruntea acestor jalnice rânduri.

Il știam de mult suferind, cu organismul zdrobit, târându-și bătrânețele solitar, aproape uitat în acest an din urmă, prin străini. Ne răsare vie în memorie înfățișarea lui de distins gentilom, figura lui mărunță, delicată, luminile acele scâpărătoare ale ochilor ce-i dau un aier de severitate și înțelepciune.

Plecase abia de câteva săptămâni în sanatoriu Maria Grün din Kreutzbach bei Graz, cercând o ultimă luptă cu vechea boală ce-l muncise atâta. Dar vârsta înaintată n'a mai putut opune rezistența necesară — și delicatul organism s'a frânt.

Vestea morții lui a deșteptat sincere regretate nu numai în acest comitat, unde are un câmp întreg de merite, ci și în ținuturile cele mai depărtate, pentru că defunctul era una din personalitățile cele mai cunoscute ale vieții noastre publice. În Arad vestea s'a răspândit în câteva clipe și fețele tuturor răsfrângeau o uimire îndurerată, deși cu toții știau, că pentru bietul dispărut știința medicală cu greu va găsi vre-o scăpare. Pe toate clădirile publice românești au fost azi dimineață arborate drapelele îndoliate și aproape toate aceste clădiri jelesc azi pe unul din întemeietorii lor cei mai însuflețiți.

Sunt cunoscute silințele ce a depus pentru înzestrarea catedralei, clădirea palatului fostei „Tribune”, clădirea „Casei naționale” din Arad și clădirea frumoasei noastre școli de fete.

În anele puternicului nostru institut financiar „Victoria”, defunctul a lăsat fapte neșterse, nemurindu-și în rezultate frumoase munca stăruitoare ce a depus acolo.

În viața socială din Arad s'a bucurat de un rol conducător. Numele lui semnifică odinioară succesul tuturor acțiunilor noastre sociale — și va trece multă vreme până să ni se întunece amintirea lui.

După cum aflăm, institutul „Victoria” a delegat trimiși speciali pentru reimpatrierea rămășițelor pământești ale defunctului. Vagonul mortuar a fost pornit la drum azi, din Graz și sosirea se așteaptă pe mâne seara. În restimp biserica, dimpreună cu toate instituțiile românești din localitate vor lua măsuri pentru a cinste numele defunctului cu funerarilor demne.

Odihnească în pace!

Viața lui Dr. Nicolae Oncu.

Nicolae Oncu s'a născut în 18 Decembrie 1843, din părinți țărani, în romanticul sat Rîșca din Munții-Apuseni, care aparținea, pe atunci, comitatului Zărand, dar azi e trecut comitatului Hunedoara. Cariera lui e din cele mai frumoase din câte poate să facă un fiu de țaran român, cum sunt cei mai mulți intelectuali ai noștri de astăzi.

Studiile gimnaziale și le-a făcut în Beiuș, Lugoj și Oradea-mare unde a dat și examenul de maturitate în 1867.

Nicolae Oncu a luat apoi, ca toți tinerii noștri de pe acele vremuri, drumul străinătății spre apus. S'a înscris la drepturi în Viena, dând în 1869 examenul de stat din istoria dreptului, iar în 1871 din științele de stat.

Setea lui de cunoștințe nu s'a oprit însă aici, — el trece în Belgia și stă doi ani în Bruxelles, ascultând cursurile celor mai erudiți savanți de acolo și promovându-se în 1873 doctor în științele de stat. În 1877 dă un examen de întregire la universitatea din Budapesta, însușindu-și aici cunoștințele asupra legilor speciale ale patriei. În 1877 dă și examenul de liberă practică advocațională și în același an își deschide biroul la Arad.

Nicolae Oncu a practicat advocatura până în 1887, când a fost ales director executiv al „Victoriei”, funcționând în această calitate până în 1912.

În 1906 este ales cu unanimitate deputat în camera ungară, în cercul Iosășelului, unde s'a bucurat de cea mai largă popularitate. În camera a vorbit o singură dată la budget, dovadă o înflăcărată iubire pentru interesele neamului său. În 1909 a organizat la Hălmagiu o memorabilă adunare publică, desfășurându-și credințele și însuflețind poporul într'un discurs care a fost reprodus și de ziarele noastre.

Viața noastră bisericească pierde în el pe creștinul cel mai convins, pe luptătorul neodihnit al intereselor ei. Membru al sinodului general al eparhiei Aradului și deputat în congresul național bisericesc dela Sibiu, el a dezvoltat o activitate exemplară, contribuind cu sfaturile și cunoștințele lui la soluția multor probleme școlare și bisericești.

Ca parohian al Aradului a ajuns în fruntea comitetului parohian și a muncit și în această situație cu conștiințioasă.

În timpul aplanării dureroaselor neînțelegeri politice interne ce ne-au răscolit în 1910 și până în 1912, Nicolae Oncu a adus cea mai mare jertfă personală în scopul restabilirii armoniei, el fiind atunci semnatarul principal al firmei „Tribuna”.

De atunci l'am revăzut la restimpuri din oraș (în ce mai mari și știam numai că stă ori la Călimănești în România, ori la Davos în Elveția) unde intrase în legături de amiciție cu ilustrul român Vasile Stroiescu.

Moartea l'a găsit lângă Graz, — l'a surprins hoște neîngăduindu-i să se mai bucure măcar de cea mai palidă primăvară a vieții omenești de primăvara a 70-a.

Nicolae Oncu va fi înmormântat în Rîșca.

Când incheiem rândurile de mai sus, așteptăm că osemintele lui Nicolae Oncu vor staționa mai puțin timp în gara din Arad în drumul spre Rîșca, satul natal, unde va fi înmormântat probabil Duminecă.

Din Arad multă lume îl va însoți pe drumul cel din urmă.

erau convinși că notarul a lucrat să-l delătura pe Florea.

— Ar fi cutezat el să vină cu hotărâri de acestă dacă ar fi fost Bogdan primar? se întrebau oamenii.

De sigur că n'ar fi cutezat: Asta o știa tot satul. Și notarul începu să fie dușmănit de toată lumea. Numai prietenia lui cu fostul primar creștea din zi în zi. Oamenii se mirau, nu știau ce să creadă de prietenia asta. Încet-încet sătenii începură să-l bănuiască pe Florea.

— Sunt înțeleși!

— El a vrut să cadă din primărie, ca să-i dea mână slobodă tâlharului.

— Pe urmă să împartă câștigul.

— Cum nu ne-am gândit mai demult la așa ceva!

Gura satului se porni și nu peste mult Florea era dușmănit de oameni ca și notarul, dacă nu în măsură mai mare. Ceea ce-i întărita și mai mult împotriva lui era faptul că fostul primar nu dădea nimic pe gura satului, se părea foarte liniștit și îndestulit, și lega tot mai strânsă prietenie cu notarul. Femea îi zicea de multe ori: „Lasă-l dracului pe tâlharul acela! Nu știu cum poți sta seri și nopți întregi să-ți petreci cu el”.

Florea zimbea rece la cuvintele femeii și-i zicea:

— Mă simt bine cu dumnealui!

— Rău destul, răspundea femeia, oamenii vorbesc de-acum, că sunteți înțeleși la olaltă.

— Ce mai ști! sfârșia bărbatul, cu același zimbet rece, incremenit pe buze.

Treceau lunile și anii și biata femeie se convinsese tot mai adânc că bărbatul său s'a înțeleș cu tâlharul acela să ruineze satul. Îl vedea că nu-i poate fi conștiința liniștită: noaptea se svârcolea în pat și vorbea prin vis ceea ce nu făcuse Florea niciodată mai înainte.

— Ce pot eu face! zicea Bogdan la înfruntările femeii. Dacă-i votează consiliul comunal toate propunerile, eu stric?”

Și într'adevăr notarul își făcuse o majoritate mare, care-i vota orice, spre marea tulburare și mâhnire a minorității. Notarul ajunsese imparat în sat, și, acum tot mai des mergea la oraș să-si petreacă. Și nu odată la însoțit și Florea.

Sase ani trecură de când se ruina satul, și oamenii stăteau să-și iee lumea în cap.

Într'o dimineață de Octombrie Florea Bogdan deretecea prin curte, când văzu că porțița se deschide și, foarte palid, intră notarul.

— Rău, prietene șopti notarul, lăsându-și mâna, fără nici o putere, în palma mare a fostului primar. Acesta nu se îndura s'o lase: era mâna unui mort. Ceva îi svâcni cu putere în lăuntru, i-ar fi venit să țipe de mirare, dar, adunându-și toate puterile, se reținu.

— Cum, rău? întrebă el cu o voce schimbată, șuerătoare. „N'ai putut dormi? Ești bolnav?”

— Azi la zece sosește prefectul, șopti ochii holbați de spaimă notarul.

— Ei, și ce-i într'asta? Știu că ți-e în răduială cancelaria!

— Da, însă cassa!

— Lipsă?

— Lipsă mare!

— Așa de mare nu poate fi!

— O mie...

— De coroane?

— De zloți, zise cu spaimă notarul. „Și aceea am alergat la tine, să mă împrumuți. Me, în sat, n'are atâția bani gata afară de tine. Apoi nici nu pot cere dela altcineva, mă înțelegi. Noi suntem prieteni, noi suntem ca frații. Mă dai până ce se duce prefectul; pe urmă ți-i potez îndată”.

Florea Bogdan nu-i lăsase încă mâna; ardea ca focul.

— Bine, îți dau mia, zise fostul primar.

Întrară în casă.

După scurtă vreme notarul eși pe porțița Florea, și, aproape alergând, o luă spre curtea satului.

Pe la un ceas după prânz murgul lui Florea așteptă înșăuat în curte; bătea nerăbdător copite și mușca zăbalele. Stăpânul eși din casă, privea pe uliță la vale și părea foarte ațâțat. Când, în sfârșit, văzu pe notar, el boi repede scările, luă calul de frâu și porțița să ese pe porțiță când va ajunge la notar.

Un mare ziar englez despre politica României. Marele ziar englez „Westminster Gazette”, un organ semioficios, publicând un important articol în chestia insulelor grecești, vorbește astfel de politica României:

„România ne-a învățat lecția cum trebuie să se ajute asemenea popoare fără chiar a se scoate sabia din teacă și fără a risca viața nici unui grenadier.

România a strâns cu putere mânerul sabiei, dar numai pentru a o ține în teacă și în aceasta a arătat adevăratul spirit al strămoșilor săi din vechea Romă”.

„Westminster Gazette” termină acest articol invitând Anglia să facă la fel.

Declarațiile ministrului român Radovici despre programul de reforme al guvernului român. Noul ministru român de comerț și industrie d. Alexandru Radovici în zilele trecute a făcut unul redactor dela ziarul „Universul” din București, declarațiile dela vale asupra programului de reforme al noului cabinet român:

„Preocupățiunea principală a întregului ministru — a spus d. Radovici — e, de sine înțeles, executarea reformei agrare și electorale, precum și în legătură cu acestea indispensabila modificare a constituției”.

„Activitatea mea, în calitate de ministru al comerțului și industriei, se reduce deocamdată la adunarea datelor și executarea lucrărilor pregătitoare, necesare reformelor plănuită în resortul meu. În prima linie am de gând să dau o nouă organizație ministerului meu, iar pentru funcționarii ministerului de comerț și industrie să introduc o stabilitate mai mare. Mă voi ocupa apoi cu modificarea legii industriale, voi elabora statutul pentru muncitorii angajați în stabilimentele statului și voi introduce „contractul de lucru” proiectat încă de antecesorul meu liberal în ministerul de comerț d. Orleanu”.

„Străduința mea va fi — a continuat noul ministru — să împiedec lipsa de muncitori în stabilimentele statului printr-o ameliorare serioasă a salariului lor. În scopul acesta voi depune pe birou camerii un proiect de lege, prin care muncitorii de stat să fie egalizați cu funcționarii publici și prin primirea proiectului din partea parlamentului să se introducă mai multe gradatuni pentru muncitorii de stat și o stabilitate a pozițiilor lor”.

Népszava și contele Andrassy! Ziarul partidului pseudosocialist din Ungaria, „Népszava”, reproduce în numărul său de azi declarațiile candescente de ură ale contelui Iuliu Andrassy, care a fost denumit odinioară atât de just, chiar de Népszava, „contele negru”, cel mai incarnat feudal al Ungariei de astăzi, autorul monstruo-

sului proiect electoral pluralist, călăul sindical etc.

Népszava se identifică, pur și simplu, în două cuvinte, cu ieșirile pătimase ale contelui Andrassy împotriva a tot ce-i românesc.

Cât e de bine, că există un punct comun în care să se întâlnească și cei mai neîmpăcați dușmani de clasă.

Fixăm acest lucru — și ne scârbim.

Noua urcare a contingentului de recruți. — Ședința de azi a camerei. În ședința de azi a camerei a fost luat în discuție proiectul despre noua urcare a contingentului de recruți. Partidele opoziționale, conform unei hotărâri comune luate într-o conferință ținută ieri seara, au absentat dela ședința de azi. Singur deputatul Géza Polonyi disconsiderând hotărârea opoziției s'a înființat azi în cameră și prin un discurs de durată a încercat să combată noua urcare a contingentului de recruți, arătând cu date, că populațiunea nu mai poate suporta noui poveri și țara se va prăbuși sub greutatea nouilor jertfe, ce se cer dela ea.

După expunerile raportorului Elemér Simon proiectul stabilește o urcare a contingentului de recruți cu 31,300 oameni, din cari 18,000 pentru armata comună, 6000 pentru honvezimea ungară, iar 7300 pentru landwehrul austriac. În baza acestei urcări efectivul de pace al companiilor va fi de 92, iar cu cei 3 subofitieri de 95 soldați.

Efectivul companiilor dela granițele țării va fi completat la 120 de oameni. Plusul de recruți se va întrebuința la reorganizarea artileriei și pentru completarea efectivului de oameni la cavalerie. Noua urcare a contingentului de recruți se va executa în decurs de 5 ani. Ungaria va avea să dea anual 106,694 recruți.

La începutul ședinței de azi primul ministru contele Tisza a prezentat camerei raportul exactorului superior despre creditele acordate pe cale legislativă, iar ministrul de comerț baronul Harkányi contractele încheiate cu societățile de navigațiune, ajutate de către stat.

Reforma presei în camera magnaților. După cum se anunță din Budapesta, privitor la terminul desbaterii reformei presei în camera magnaților nu s'a luat încă nici o hotărâre, fiind raportorul proiectului consilierul Géza Bernath bolnav. Camera magnaților va lua în discuție proiectul despre reforma presei, probabil numai în prima parte a lunii viitoare.

Martirajul fraților din Macedonia.

Românii înrolați cu deasila în „legiunea sacră”. — Lupte între jandarmeria albaneză și această legiune. Turcii înaintează spre Dedeagaci.

Arad, 28 Ianuarie.

Din numeroasele scrisori ce primim din diferite părți ale Macedoniei se dovedește, că pe lângă toate declarațiile, asigurările și hârtiile oficioase prin cari conducătorii destinelor statelor balcanice asigură pacea, liniște și respectarea limbei și credinței fraților Români din teritoriile cucerite, în aceste teritorii zilnic curge sânge românesc fără ca cei competenți să facă să li se audă vocea acolo unde trebuie. Corespondentul nostru din Salonic ne trimete, pe lângă articolul ce-l vom publica în nrul de mâine al ziarului nostru, următoarele stiri din Macedonia.

„În urma unei scrisori primite din Coritza, Geci de acolo în cap cu banditul Vardas fac, secondați de un trădător al neamului, Atanasie Natu, multe neajunsuri și mizerii Românilor de acolo. Cu sila vreau să-i înroleze pe Români în „legiunea sacră” să lupte în contra jandarmeriei albaneze și armatelor unite, italiană și austriacă”.

„Zilele acestea s'au dat mai multe ciocniri sângeroase între jandarmeria albaneză și legiunea sacră grecească. Ambele părți au avut mari pierderi”.

„Poporul macedonean nu simpatizează și

nu iubește pe noii cuceritori și mai ales pe Greci.

Cumpărarea dreadnought-ului „Rio de Janeiro” și celorlalte 5 vase turcești îl preocupă foarte mult pe Greci.

„Turcii au trecut granița bulgară și au ajuns aproape de Dedeagaci”.

„La granița sârbo-bulgară și bulgaro-grecă zilnic se dau ciocniri între comitajii și soldații sârbi și greci”.

Insemnătatea cuvântului „Dunăre”.

De Dr. Al. Tălășescu.

IV.

Să începem cu origina tuturor formațiunilor de apă, cu Marea.

Cuvântul Marea este originar din Mara (lat. mar—is). Massa cea mare de apă, pe care o înțelege românul este compus din două cuvinte: ma și ra, care însă a avut odată o formă și mai veche: mura păstrat și până azi prin cuvântul saramura, corespunzător cu neolatinul: marinată. Prima parte a cuvântului mara înseamnă mama (arhaic muma); al doilea cuvânt înseamnă apă, iar amândouă împreună mama apă, în opozițiune cu mater (germ. Mutter) care înseamnă mamă pământ mama tuturor (Pamîter).

Există o lege firească în ori ce limbă de a limpezi cu timpul sunetele obscure născându-se altele mai deschise, mai muzicale.

În forma veche a cuvintelor mama, — mumă și mara (marea), — mura, constatăm substratul pelasg, protolatin care în limba noastră s'a conservat mai clar, în ambele forme, decât în ori care limbă neolatină.

Avem și alte exemple. Așa din arhaicul vrau, vrare, vraii, vra, vrut, avem azi formele mai sonore: vreau, vrei, vrea sau și mai curat: vreu, vrei, vre, vrere. Din primitivul mǎrg, mǎrsăi, mǎrsă avem pe merg, mersei, mearse și merse. Cuvântul curge are forma veche cură ș. a. m. d.

Vechiul cură conține în sine la terminare însemnătatea apei. Din diferitele asocieri ale cuvântului arhaic ra și a variantelor lui vom avea și diferitele înțelesuri ale apei: bură, abure, negură, ra (rauă), brumă, chicură, picură, picătura, noru, moară, saramura, riu, ripă, pârâu, lezatură, firăie, stărie, ciubăr etc.

Nici o limbă neolatină n'a păstrat aceste forme arhaice ale cuvântului ra (ri), ru, re în înțelesurile apei așa de clar și de variat ca limba noastră, aceasta e încă o dovadă că limba noastră în mare parte se găsește în starea protolatină a formațiunii ei. Găsim însă pretutindenea pe unde descendenții pelasgilor au fost stăpâniți pe urma de Romani, aceasta vorbă în constituirea numelor de riuri. Deci ceea ce i-a atras amintirea dlui Pascu în numirea riurilor din Gallia este cu adevărat rădăcina cuvântului riu. Dsa însă n'a aprofundat cestiunea, ci s'a mulțumit să constate acest sufix.

Nu numai în Gallia ci și peste Pyrenei întâlnim riuri terminate în ro, ar, ra, ir, re, rio: Ebro, Duero, Oro, Quad-al-quivir, Gibraltar, Gajar, Jucar, Segura, Ayora, Zauvara, Taglora (afluent a lui Tajo), Mijara, Henare, Zerere, Almerio, etc.

Regiunea dintre Grahonne și Pyrenei se numea Aquitania, locuită de popor Iber. Văile Illimberis, Ellimberre, Navara, Bearn ne amintesc terminațiunea ra, re, ri a strămoșilor Pelasgi.

În Elveția avem două riuri mari: pe Rhonul și pe Rhinul. Ortografia acestor cuvinte ne arată că o și i precedat de h erau sunete obscure și ne reamintesc pe protolatinul ā (î) din riul românesc.

Pește Alpi, vom găsi afluenții riului Po, pe Voghera și Stajora în vechime purtând nume și mai caracteristice: Iria și Ira. Mergem până la malca Roma și vom întâlni riul Tibro cu afluenții Nera și tot o Nera avem și în Ardeal. Dacă însă vom analiza și legende nu e greu de descoperit sub numele de Rhea Sylvia pe riul selbatic, care a născut pe Romulus și pe Remus ce ne apar ca două pârâie personificate.

Ceia ce ne interesează pe noi în deosebi este numărul mare de riuri românești terminate în ru: Lotru (lat. Alutera) afluent al Oltului, Gilotru (Gi-

— Ai scăpat?

— Scăpat! O să-ți plătesc eu pentru asta, zise notarul ștergându-și sudoarea cu batista. El scoase un pachet de bilete.

— Du-le nevestei.

— Dar, unde te grăbești așa?

— „Mi-a căzut o vacă pe râpile Curmăturii”. El se și avântă în șea și porni în galop.

Notarul simți un fior de frig: ochii ce-i aruncă Florea păreau ochi de lup. Așa de tare să-l fi scos din sărite nenorocirea cu vaca? Dar, când peste un ceas, trăsura prefectului durăi pe dinaintea casei sale, notarul svăcni de pe scaun ca mușcat de șerpe. Fu chemat în grabă și el și casierul la primărie, și fu descoperită lipsa de-o mie de zloți.

După ce prefectul suspendă îndată și pe notar și întreaga primărie, Florea Bogdan, care stătea drept ca un brad lângă prefect, se întoarse spre notarul îmbătrânit și-i zise:

— Dinte pentru dinte domnule! Știi dumneata cine m-a scos pe mine din primărie? Prietene, și-aduci aminte?

Păcătosul privi îngrozit la Florea, apoi își lăsa capul să-i cadă pe piept. Iar sătenii, pricepând acum purtarea lui Bogdan, se minunară de mintea lui, se bucurară și iar se minunară:

— „Al dracului om primarul nost'!”

Căci era din nou primar, pus de însuși prefectul.

lor), *Motru* (Amutria), *Nistru*, *Nipru*, *Prut*. Acest *ru* arhaic ne reamintește pe *ā* (i) din *rhō*, care ne-a dat cuvântul *riu*, *rtmic*, *ripa*, *pärtu*. Rîmnicul *Vălcii*, Rîmnicul *sărat* nu deriva dela *Romanicus*, ci dela rădăcina arhaică *ri* (riu).

Dar în Ardeal avem cele mai multe rîuri în cari predomină aceasta rădăcină cu variantele ei: *Maramureș* pare a însemna *Rîul rîurilor* (Mara Maris), deci Tissa trebuie să fi purtat acest nume înainte de a fi închinat zeiței *Tetis*, acest rîu primește în sine *Mureșul*, (care lat. se numea Maris), *Someșul*, și pe cele trei *Crișuri*. *Crișul* (lat. Grisia) este forma arhaică a cuvîntului *curs dela curd*. El trebuie să fi avut o altă variantă în nume: *Crtes*, la fel cu terminațiunea rîurilor *Someș*, *Mureș*, *Argeș*, *Peleş*, *Arieș* etc. Acest din urmă rîu nu-și are numele dela *Aureus* latin. Limba noastră posedă cuvântul *aur*, deci din latinescul *Aureus* nici odată nu s'ar fi putut forma *Arieș*. Ungurescul *Aranyos* este suprapus. Cuvântul românesc este protolatin. Din latinescul *Aureus* nu se putea forma decât *auriu* și nici odată *Arieș*. Aici avem rădăcina *ari* și sufixul *es* care împreună cu *is* este străvechlu în limba noastră și-l întâlnim în multe formațiuni vechi: *peziș*, *costiș*, *cruciș*, *pe furliș*, *chioris*, *seceris*, *teiș*, *trunziș*, *urieș*, *plăeș*, *vameș*, *galeș* etc.

Pe *ra*, *re* li avem în *Prahova* în *Siret*, pe care trebuie să-l comparăm cu *Pyretus* (Prutul) de pe hărțile geografice latinești. Au fost deci două rîuri surori: *Siretus* și *Pyretus* cari se varsă în *Dunare*. Ce o fi însemnând aceste nume, este mister.

În foarte multe părți găsim numindu-se: *Valea Rea*, cari în realitate n'au nici o răutate în sine, ci este numai rezultatul clarificării cuvîntului *ra* în *rea*, cași *Dunara* în *Dunarea*, cași *vra* în *vrea* ș. a. De altfel și azi întâlnim ici colo forma arhaică feminină *ra* a cuvîntului *rău*, deci e ușor de explicat de ce l s'a adăugat spre întregire cuvântul *vale*. Nu zicea și d Puschilă despre *Dunăre* că e *rea*?

Mai este o cestiune peste care nu pot trece: Dl Pascu ne reamintește numele proprii Bessara și Bessapara, terminate, în *ra*, fără să încerce explicarea lor. Nici eu nu încerc, dar în aceasta ordine de idei voesc a încerca deslegarea cuvîntului *Besarabia*, sau *Besaravia*.

Dela „*Notarius Anonymus regius Belae*” știm că Ungurii la venirea lor din Asia s'au oprit cîtva timp — zice trei ani — între Prut și Nistru. Aceasta țară ei au numit-o: „*Vizekőz*”, cea ce însemnează exact „*Între ape*”.

Luând în considerare înțelesul rădăcinii *ara* din cuvântul *Bes—ara* (via), lesne ne putem întreba prin situațiunea acestei țeri între două rîuri, dacă acel *bes* n'a fost cumva un protolatin *bis* (lat. bis)? În acest caz s'ar putea identifica cu numele unguresc care însemnează „*țară între două rîuri*”: *Bis-ara(v)ia*! Sufixul *ia* este caracteristic pentru formațiuni de țeri, dar când îi precedează o vocală, se întrepune pentru eufonie un *v* sau *b*: *Scandina(v)ia*, *Mora(v)ia*, *Molda(v)ia*, *Bes—ara(v)ia* etc.

Aceasta ar însemna atunci *Mezopotania românească*.

Pentru ca să pot susține tot ce am arătat mai la deal, trebuie să admitem că *idiomul românesc* nu este o simplă alterare cu un amestec slav a limbii latine. Nu! Limba noastră afară de unele elemente slave, primite ulterior, este *tale-qual* o continuare a limbii latine rustice, a limbii barbare latine, a limbii *ansonilor*, a căror idiom o vorbeau toți dacii.

În cursul secolilor toate limbile s'au limpezit, deci nici a noastră nu putea regresa, mai ales că se constată că e admirabil și-a păstrat unitatea în tot cuprinsul Daciei Traiane.

Sunetul barbar *ā* (i) va fi avut și el în vechime precum *are* și *azi*, în limba noastră nuanțele lui. De *tonusul* acestor nuanțe depinde direcțiunea în care s'a clarificat sunetul obscur, treptat, sau de-a dreptul, în vocala cea mai muzicală. Faptul este ușor de constatat că *ā* (i) al nostru se poate regăsi în multe limbi din Europa sub forma de *ū* și *ō*, chiar în limba franceză, pe lângă *u* și *eu* (francez) și alți diftongi pronunțați obscur naso-gutural.

Calea naturală a clarificării sunetului *ā* (i) este a trece în *u*, apoi în *o* sau *a* și *ea*, și în fine în *e*, sau *i*. Avem exemple de clarificare treptată în cuvântul *gât*, *gutul*, *gutie*; în cuvântul *sînt* (sânt) în *sunt* (sum) ital. *sono*, franc. *suīs*, adecă, din ce în ce mai sonor. Avem însă cuvintele: *tîmp*, *vînt*, *cuvînt*, *mormînt*, *vesmînt* cu forme arhaice și cu forme limpezite la singular și plural: *tîmp*, *tîmpuri*, *cuvînturi* și *cuvînte*, *mormînturi* și *mormînte*, *vesmînturi* și *vesmînte*. Deci cine zice că *tîmp* e neo-

logism și numai slavonul *vreme* e arhaic, n'a pătruns deloc firea limbii noastre.

Este dar mai mult ca probabil, că forma primitivă a cuvîntului *Dunăre* să fi fost *Dândră*, exact ceia ce nu admite d. Pascu, iar din aceasta formă să se fi dezvoltat în mod firesc *Dundrea* și pe latinește *Danubius*.

Aceasta este evoluarea fonetică, fără considerare asupra înțelesului cuvîntului. Din acest înțeles am stabilit însă finalul *ara*, azi însemnând pe românește *riu*.

Să vedem mai la vale ce poate însemna începutul lui? Fără îndoielă dela început contestăm originea maghiară a cuvîntului *Duna*.

V.

Maghiarii, la venirea lor în Dacia, aveau o limbă monosilabică, precum erau toate limbile primitive. Era dar firesc ca ei să caute a ciunti cuvintele mai lungi ale popoarelor mai civilizate, peste cari au venit. De altfel ei au intrat în atingere mai întâi cu Bulgarii, apoi cu slavii din regatul lui Svato-pluk și numai mai târziu cu noi. Era dar foarte natural ca ei din *Dunav* să zică *Duna*, părăsind pe *v*, care nu este o terminațiune potrivită limbii lor.

Acel *v* neînsemnat, care l'a încurcat pe Hașdeu de a căutat să găsească a formă colaterală *vre* în nuorii albaneji, este înasprirea diftongului *au* din germanul *Donau*. El face parte și din fonetica românească, reprezentat fiind prin sunetul obscur *ă*: *Dunăre*.

Am stabilit că latinescul *uvius* este sinonim cu românescul *ăre* (riu); să vedem acum cum s'a schimbat *Dun* și *Dan* din cuvântul latinesc?

Cunoaștem evoluțiunea firească a sunetelor obscure în altele muzicale, în special a lui *ā* în *u* și *a*. Cuvântul *Vulcan*, ital. *Volcano*, franc. *Vulcan*, într-o poemă epică românească îl găsim sub numele de *Vălcân*:

Jos în vale la Cismea
Und' s'aude Dunărea,
La cismeaua lui Bălan
Șede muma lui Vălcân. (Teodorescu p. 551).

Aici trebuie să fac o mică parenteză și să arat că *zeul Vulcan* este arătat de Homer și Hesiod și de autori latini ca fiind născut în munții Daciei la Nord de Istru (compară cu Munții Vulcan), iar fiul său a fost *Ardalus* stăpânitorul Ardealului după a cui nume s'a numit și țara. Vulcan a fost, ca mulți alți regi pelasgi, zeificat ca părintele Metalurgiei a cărei leagăn în Europa a fost Ardealul.

Este dar prea firesc că *Dân* protolatin s'a limpezit în românescul *Dun* și în latinescul *Dan*. Aceasta limpezire a lui *Dun* în *Dan* o avem și în românește, în alte cuvinte.

Rîul *Don* alături de *Dunipru* și *Dunistru* pe hărțile vechi se chema *Danais* și *Tanais*. Deci putem în numele rîurilor Marii negre să schimbăm fără greutate pe *Don* cu *Don* și cu *Dan*, chiar cu *Tan* și cu *Tun*, intrucât, în limba armeană și turcă, *Dunarea* se chiamă *Tuna*.

De aici putem conchide, că rîurile cu rădăcina *Dun*, *Don*, *Dan*, *Tan* și *Tun* aparțin unui teritoriu închis în Marea Neagră și în aceasta ordine de idei putem fi autorizați să cautăm originea acestui cuvînt în numele regelui pelasg *Nep-tun*, care, înainte de a fi divinizat, a domnit în realitate în țara Hyperboreilor din Nordul Istrului și că el căpătase prin soarte teritorul *Atlantis*. El era considerat ca stăpânitorul și *zeul rîurilor mari și al mării* (reg-nator Marum) și ca un îmblânzitor de cai. El a fost inventatorul căruței cu cai. Cine știe dacă aceasta ultimă deprindere a lui nu se ascunde cumva în partea dintâi a numelui lui: *Nep* și în Posei—*Don*?

În cântările epice românești Neptun figurează sub numele de *Tanislau*, iar la greci sub numele Posei—*dan*. (*Ipposóa* având înțeles de *a încăleca*).

Pe lângă el mai putem distinge din dinastia antică Pelasgă pe *Dardan*, fondatorul Troiei, de a cărui nume se leagă *Dardanelele*, și pe *Danaus* părintele *Danaidelor*.

Aceste date filologice și istorice îndepărtate ne îndreptătesc să căutăm originea cuvîntelor *Dunăre* și *Danubius* în o direcțiune mai firească.

În Dacia Preistorică a lui Densusianu nu există nimic relativ la etimologia *Dunării*, dar acolo întâlnim o notă foarte interesantă privitoare la geneologia *Dan-estilor*, domni ai Munteniei, pe care Densusianu o pune în legătură cu *Danaus* și *Posei-dan*, adecă cu regele pelasg *Neptun* (Stanislau).

Eu mai adaug la aceasta: oare nu e în legătură cu legenda *Tanislau*, sau *Neptun* enigma cuvîntului *descălecare* domnilor români, care așa precum ni-l prezintă istoria nu ne satisface.

Nu pot trage o concluziune în acest sens, dar totuș suntem autorizați a analiza, numele *Bogdan* (familia lui Ștefan cel Mare), care ni se prezintă sub o formă slavizată, cași *Tanislau* (Stanislau), pe românește *Zeul Dan*, (*Dun*), al celui *Dan*, al cărui nume îl descoperim mai sus în numele tuturor fluviilor Marii Negre, și care nu există la nici unul din afluenții lor.

Din cele expuse putem trage dar următoarele concluziuni:

Dunăre este nume românesc, protolatin (pelasg) și are aceeași însemnătate cu vechiul *lătinesc: Danuvius*.

Dun, *Dan*, *Tan*, *Tun* e un nume propriu.

Ara, *Ăre* însemnează *riu*.

După înțeles: *Dunăre* este pe limba noastră de azi:

„*Rîul lui Dan*” (al Zeului Neptun.)

Mai putem recunoaște din cele expuse că *limba română s'a format pe un sustrat pelasg (protolatin), căreia l-a urmat o înlocuire paternă latină prin colonizarea lui Traian și o turburare prin invasiunea slavă, de care însă ne-am desmetecit și ne vom limpezi cu timpul și mai mult.*

Astfel suntem dintre cel mai vechi locuitori ai Europei și necontenit domnitori peste Dunărea cea lată și peste rîurile, văile și munții din cari izvoresc, scurgându-se neîncetat în Marea Neagră.

Dela Asociațiune.

„Biblioteca populară a Asociațiunii”.

Acum trei ani, comitetul central al „Asociațiunii” a decis să editeze în fiecare an câte 10 cărțile și un calendar, cu scopul de ale da membrilor ajutători ai „Asociațiunii”, în schimbul taxei de 2 cor.

Când s'a adus hotărârea pentru înfăptuirea acestei lucrări, s'a avut în vedere atât înmulțirea membrilor ajutători cât și dezvoltarea gustului de citit și prin aceasta, răspândirea de povești și învățături folositoare între săteni.

În parte s'a ajuns scopul urmărit, dar nu s'a ajuns în măsura ce se aștepta dela un popor de peste 3 milioane și nici în raport cu jertfele materiale avute cu tipărirea și împărțirea cărților.

În anul 1911 au fost înscriși 11.000 membri ajutători. În 1912 numărul membrilor au crescut cu 1000 și în 1913 numărul membrilor au scăzut cu 4000. După dovezile ce le avem, scăzământul acesta, nu este a se atribui numai lipsei și sărăciei ci mai mult este a se atribui nepăsării și lipsei de interes.

Avem o mulțime de scrisori, venite dela țărani, cari cer să fie primiți în șirul membrilor ajutători și se plâng împotriva multor neajunsuri și nepăsări. Dovadă, că în fiecare comună avem țărani iubitori de carte și așteaptă să fie luminați și povățuiți pe calea binelui obștesc.

Din cele vre-o 3000 comune locuite de Români, abia putem număra vre-o 600—700 în cari avem înscriși membri ajutători la „Asociațiune.”

Zilnic auzim plângeri, că poporul nostru e înapoiat în cultură și că nu e organizat economic. „Asociațiunea” a făcut tot ce i-a stat în putință, ca să împrăștie întunercul și să reverse lumină. Pentru ajungerea scopului a apelat și în anul acesta la bunăvoința și sprijinul fruntașilor, cari trăiesc în nemijlocita apropiere a sătenilor noștri și dela cari, în cea mai mare parte atârnă deșteptarea și lumina sateanului român.

Suntem la începutul anului 1914 și trebuie să ne dăm seama, în câte exemplare să tipărim cărțile pentru acest an. Dintre cele 8 mii de liste trimise pentru înscrierea de membri, abia dacă ni s'au înapoiat vre-o 50, așa că nu ne putem orienta, nici în ce privește numărul și nici în ce privește expediția.

E trist, dacă nici cea mai înaltă instituțiune a noastră „Asociațiunea”, nu e sprijinită după merit și e spre paguba noastră, dacă nu căutăm, ca razele ei de lumină să ajungă în măsură cât mai mare, prin toate comunele, locuite de frați de-ai noștri.

Ne adresăm și de astădată, cu toată încrederea, către domni preoți, învățători și ceilalți

fruntași ai poporului nostru și îi rugăm cu tot dinadinsul, să binevoiască a înscrie cât mai mulți membri și cu posibila grăbire să ne trimită listele cu numărul membrilor înscriși.

De aici, din centru, nu se poate face totul. Este în interesul nostru al tuturor, ca să ne facem fiecare datorința, sprijinind frumoasele și mărețele nizuințe ale „Asociațiunii”, prin care conlucram la deșteptarea și înaintarea în bună stare a poporului din care facem parte și pentru care datorința avem să muncim.

Admin. „Bibl. pop. a Asoc.”.

Eternizarea memoriei reginei Elisabeta.

Primim următoarele:

Sângele vărsat pe câmpiile de luptă din partea poporului românesc, în cele mai critice timpuri pentru dinastie, este cea mai strălucită dovadă a simțământului de nemărginită iubire ce a păstrat poporul nostru pururea glorioasei familii de Habsburg. Nu prin semne externe și formalități goale a documentat poporul nostru dinasticismul său proverbial, ci prin jertfirea victii și a avutului său a pecetluit credința și iubirea către capul încoronat și către dinastie.

Pe 26 ale c. primarul Caransebeșului, dl O. Bordan și 3 presidente a Reuniunilor femeilor din Caransebeș au convocat o adunare în Caransebeș, în scopul ridicării unui monument regretatei regine Elisabeta.

La ora 3 p. m. sala magistratului era tixită de lume. Am văzut glugi de falnici grăniceri, bărbați și femei, *adusi* de pe valca Bistrei. La intrarea în sală a P. S. Sale dlui episcop Dr. E. Miron Cristea, românimea erumpe într'un puternic „să trăiască”. Când dl comite Dr. Z. Medve își face apariția, străinii îi întimpină cu mesfârșite „eljen”-uri.

Primarul O. Bordan, primul orator, arată în puține cuvinte scopul întrunirii, comunicând, ca din suma de 40—50 mii coroane ce ar reclama statua, sunt deja asigurate 32 mii cor., iar restul se va suplini prin particulari și corporațiuni. Era un duș acesta, spre a liniști spiritele, cari suneau în toată francheta, că timpul nu era tocmai acomodat, având în vedere potopurile cari au inundat de mai mulți ani asupra acestor ținuturi.

Au vorbit, unguerește judele Mészáros, iar nemțește directorul Pfeiffer, arătând că cel mai nobil este sentimentul *recunoștinței* și scoțând în relief actele umanitare ale regretatei regine, glătă cu bucurie ideea ridicării unei statuie răposatei regine. În sală se aud mereu glasuri: „Să auzim și românește!”

Ca răspuns acelor glasuri se ridică P. S. Sa d. episcop Dr. Miron E. Cristea, care laudă gândul de a eterniza prin un monument memoria reginei Elisabeta, dar după cele trei potopuri cari au bântuit Banatul, lăsând în urmă mizerie și iar mizerie, crede inoportună această inițiativă.

După P. S. Sa a luat cuvântul venerabilul protopop Andreiu Ghidiu, care e de aceeași părere cu episcopul.

La propunerea dlui Halle fără nici o discuție, s'a constituit biroul pentru ridicarea statuei.

Să sperăm că atât membrii din birou, cât și comitetul ce a rămas a se numi, vor medita mai serios asupra părinteștilor sfaturi ale P. S. Sale dlui episcop Dr. Miron E. Cristea și a P. On. protopop Andreiu Ghidiu. Să sperăm că pe lângă statuia contemplată vor întemeia și o instituțiune filantropică menită să cultive în generațiile viitoare o nobilă educație și adevărata letate față de amintirea numelui regretatei regine Elisabeta.

Grănicerul.

„Un muzeu etnografic românesc”.

Foarte puțini știu că la finea anului 1912 s'a înființat între cele mai modeste împrejurări un fond pentru „Muzeul etnografic românesc sub egida Astei în Lugoj”. Nu s'a dat lucrului importanță din cauza că suma cu care s'a început în Decembrie 1912 era 10 — zece coroane, — iar pe de altă parte și etatea inițiatorului (subscribul) lăsa poate la unii nedumeriri.

A trecut un an și s'a dovedit că nu e nevoie de mii de coroane ca să faci ceva bun — ajunge interesul, energia, și cunoștințele speciale.

Nefortat, și fără colecte incheiem anul cu un rezultat satisfăcător. În școala gr.-or. română din Lugoj (parter sala 9) se află deja o vitrină splendidă lucrată din cedru în stil românesc după proiectul subscribului — produs românesc din atelierul dlui Jucu și lucrat exclusiv de maestrul român Iencoa. În vitrină se află deja expuse o seamă de obiecte. Neputându-le griji pe toate deocamdată, aranjarea definitivă a obiectelor, adunate până acuma s'a amânat pe vară. Este azi un început de muzeu abea, dar cu mult mai mult decât se credea că vom putea face. Am constatat că colectarea exclusiv a obiectelor etnografice și de valoare artistică este aproape imposibilă căci din obiectele aflate și oferite unele numai spre expunere, jumătate sunt de valoare pur istorică, cum este b. o. sabia lui Doda, chipul lui Murgu etc. Muzeul etnografic din Lugoj va face tot posibilul să câștige și astfel de obiecte pe cari apoi le va trece Muzeului Național al Astei din Sibiu, în formă de schimb sau ca donațiune. Astfel va deveni Muzeul din Lugoj organ foarte folositor muzeului nostru din Sibiu.

Astfel de muzee etnografice ar trebui să avem în fiecare despărțământ. Muzelele aceste pot colecta în cercul lor restrâns tot ce li se oferă trimițând duplicatele sau obiectele de ordin pur istoric, centrului. Muzeul național din Sibiu ca centru va avea astfel o organizație puternică și intensivă cu care-și va putea spori mai repede colecțiile, și va putea pune stavilă înstrăinării sau nimicirii vechilor produse de artă națională și documentelor noastre istorice.

Din când în când va putea Astra aranja expoziții speciale din colecțiile despărțământelor ca b. o. expoziție de cioplituri, expoziție de covoare, expoziție de ceramică etc. Va putea atrage astfel mai ușor atenția meseriașilor români din toate părțile asupra produselor și motivelor decorative vechi românești, și va face celor chemați posibil un studiu sistematic.

Aceasta și apoi școalele industriale de specialitate cu instructori români și stil românesc mi-le închipui ca primul pas pentru crearea industriei moderne românești despre care se vorbește mai puțin la noi cu toate că este poate cea mai actuală necesitate din cauza că după cum din toate părțile se semnaleză cultura orașelor, concurența produselor de fabrică, și stările grele financiare nu peste mult vor face din porturile noastre naționale porturi istorice; și nimicirea portului național înseamnă natural și nimicirea industriei românești. Dacă țărănul d. e. nu mai poartă cojocul, la ce sunt cojocarii, și dacă e mai ieftină oala de tinichea și ține mai mult, cine va putea constrânge pe țărăn să cumpere pe cea de lut? Industria românească numai așa va sta pe bază solidă dacă produsul românesc va fi cumpărat pentru că e bun și frumos și nu numai pentru că e românesc. Pentru a putea crea industrie modernă românească trebuie studiate motivele vechi, și pentru a le putea studia și stabili un sistem, ele trebuie adunate. Iată pentru ce sunt atât de necesare colecțiile de produse naționale pretutindeni.

De încheiere țin să mulțămesc P. O. Domn Dr. Gh. Popovici, directorul despărțământului Lugoj al Astei pentru interesul viu ce-l poartă Muzeului, dlui Crălnicescu, casier al desp. care a binevoit a primi agendele casei, și dlui Dr. A. Mihaescu care binevoeste a griji de colecție.

Binefăcătorii muzeului în anul 1913 sunt: Institutul de credit „Albina” și „Poporul”, „Tinerimea Română”, Văd. dna Chinez, Ioan Boros canonic prelat napal, Dr. V. Bârlea, Baronul A. Zech, mareșal-lieutenant, Dr. I. Hossu, Dr. C. Groșoreanu, C. Buciu,

I. Groșoreanu, Gh. Iacobescu, V. Biberea, V. Chirița, O. Ruji, L. Jovanescu, I. Curiac, L. Maier, cari cu bani sau alte daruri au binevoit a încuraja și face posibilă întemeierea colecției.

Viena, la 1 Faur 1914.

Al. S. Iorga.

Situația în Albania.

Arad, 28 Ianuarie.

În cercurile politice competente din Roma se crede că nu sunt îndreptățite știri alarmante ce s'au răspândit în străimătate asupra situației din Albania. Astfel se crede că știrile ce vin din Valona și Berlin asupra unei interveniri internaționale în Albania ar fi premature. Situația din Albania, în urma loviturii de la Valona și luptele ce s'au dat în preajma Elbasanului, se prezintă, ce-i drept, gravă și incurcată, dar nu e mai puțin adevărat că până acuma n'a avut loc printre puteri nici un început de tratație în această privință. Dar dacă puterile n'au crezut de cuviință să încerce o înțelegere asupra unei eventuale intervenții colective fie pe mare fie pe uscat, în Albania, sigur lucru este că puterile cele mai interesate la deslegarea chestiei albaneze, *Italia și Austro-Ungaria au luat toate măsurile pentru ca, în caz de nevoie, să fie în măsură de a ține piept la orice întâmplare.*

Essad pașa a demisionat, transmitând puterea unui văr al său. Cu toate că atitudinea lui Essad continuă a inspira oarecare neîncredere și neliniște, acest gest al său, prin care se supune voinței Europei, ar putea arăta ca adevărat ceea ce el a susținut întotdeauna adică cum că el nu se opune și nu se va opune niciodată la întronarea principelui de Wied. Cu toate acestea, la Roma se crede că șederea noului domnitor la Durazzo, în însuși fieful lui Essad, ar fi un lucru riscat.

Cercurile politice confirmă știrea că *Rusia*, cedând dorinței guvernului francez, *a aderat la proiectul unei demonstrațiuni navale a marilor puteri în fața Valonei*. Rusia însă nu se va amesteca în nici un caz în afacerile interne ale Albaniei.

Părerile cercurilor franceze asupra situației din Albania sunt *pesimiste*. Declarațiile lui Essad pașa nu găsesc crezământ și toată lumea se așteaptă la surprize.

Petersburg. — După un schimb de vederi, Franța și Rusia au hotărât să trimită câte un crucișetor la Valona. Rusia va trimite crucișetorul „Olex”. Cele două puteri declară că această măsură se ia în interesul siguranței membrilor comisiei internaționale de control.

Între Austro-Ungaria și Italia de o parte și Germania de altă parte există o contradicție cu privire la trimiterea vaselor de război la Valona, întru cât Germania s'a pronunțat în po-triva acestei măsuri.

Asupra atitudinii Angliei nu se știe nimic precis.

Belgrad. — *Essad pașa adună trupe numeroase cărora le face cunoscut că vor avea să se împotrivescă intrării în Albania a prințului de Wied.*

Triburi din munți au ținut o întrunire mon-stră în care s'a hotărât ca să nu se recunoască decât un principe mahomedan. Agitația în rândurile populațiilor albaneze e la culme. Essad pașa e îndărătul tuturor mișcărilor revoluționare.

Roma. — Se telegrafiază din Valona că câteva sute de iandarmi albanezi au plecat înspre granița greco-albaneză.

Un nou magazin de modă în Sibiu!

Rugăm pe toți cei interesați să ne cerceteze. Orice marfă nouă de modă actuală se găsește la noi cu prețuri convenabile. Vizitele nu obligă la cumpărare.

ANDREE ȘI WACHNER

SIBIU, strada Cisnădiei nr. 15.

A 1484

Material de haină pentru dame, Dantele și accesorii, Ciorapi și jupoane.

Modă pentru bărbați, Cravate, albituri, Ciorapi scurți, brețele.

Cronica externă.

Situația e tot tulbură în Bulgaria. După cum era de prevăzut guvernul Radoslavoff neputând să-și formeze o majoritate parlamentară, cu care să lucreze și în fața atitudinii intransigente a opoziției formată din partidele socialiste și agrarian a recurs la arma dizolvării sobraniei. Guvernul Radoslavoff, în care tronează trinitatea: *Radoslavoff, Tonceff și Ghenadiieff*, cu toate că acesta din urmă nu mai este în guvern, disolvând sobrania, se bazează pe deputații guvernamentali, pe cari i-ar trimite nouile provincii. În acest scop guvernul pregătește un manifest către alegătorii în care va acuza opoziția că prin intransigența sa a împiedecat lucrările parlamentului și Bulgaria avea nevoie de o sobranie care să lecuiască rănilor trecutului și să pregătească calea pentru o activitate mai rodnică în viitor. În acest scop guvernul va face apel la conștiința poporului de a-și alege reprezentanți mai pătrunși de starea critică în care se află țara, și a da guvernului sprijinul lor necondiționat.

De sigur că guvernul bulgar nu-și face prea mari iluzii. El știe că rezultatele nouilor alegeri îi vor fi nefavorabile. Dar speră să se poată alege deputați în noua Bulgaria, prin faptul că populația nefiind înscrisă în cluburile partidelor politice ar putea fi determinată de a vota cu guvernul.

Acei cari cunosc însă adevărata situație din noua Bulgaria, afirmă că guvernul se înșală. În noua Bulgaria abia o cincime din toată populația este bulgărească pe câtă vreme restul sunt Greci și Turci.

Iată de ce este foarte probabil ca guvernul să nu poată obține majoritatea nici în noile alegeri.

În acest caz guvernul va trebui să-și dea demisiunea. Demisiunea lui Radoslavoff însă poate să fie fatală regelui Ferdinand. Celelalte partide nu au rădăcini în popor și cu greu pot forma un guvern. Partidul lui Danoff și Ghesoff este compromis cu desăvârșire. Astfel că *nu rămâne regelui decât să-și facă bagajele, sau să proclame dictatura militară.* Dar nici dictatura militară nu-l poate scăpa. Armata este nemulțumită: Ea socoate, în primul rând, vinovat pe regele *Ferdinand*, care a dat ordin să atace pe aliați, deși trebuia să știe ce va urma, căci, nu poate zice că n'a fost prevenit că într'adevăr în asemenea caz se va forma o coaliție împotriva Bulgariei.

Din toate acestea rezultă că stăpâni pe situație rămân socialiștii și agrarienii, cari profitând de nemulțămirea din armată vor proclama republica.

Iată unde duce pe unele popoare megalomania conducătorilor lor.

Acord franco-grecesc privitor la liniile ferate orientale. Ambasada greacă din Paris a publicat următoarea notă:

În prezența dlui Venizelos și a ministrului grec Romanos, s'a semnat azi un contract cu societatea de construcțiuni din Battignolles, care se angajează a construi un racord între linia Pireu-Atena-Larissa și liniile căilor ferate orientale prin care Grecia va intra în comunicațiune directă cu Europa apuseană.

Dispozițiuni și avantagii particulare au fost fixate pentru terminarea acestei linii cât mai curând posibil. În orice caz linia va fi pusă în exploatare cel mai târziu în 18 luni. Această linie de cea mai mare însemnătate pentru Grecia și Serbia.

Călătoria Paris-Atena va dura cam 60 ore.

Intrevederea primilor-miniștri balcanici. Din Belgrad ni se anunță, că o întâlnire a primilor-miniștri balcanici — afară de cel bulgar — va avea loc în curând. Se mai dă ca sigur, că dnii I. C. Brătianu, Venizelos, Pasici și Vucotici vor ține, pe la mijlocul lui Februarie, o conferință comună, probabil la București.

Reuniunea

femellor române din Arad și provincie

invită la

balul costumat
(port național)

care se va ține la 19 Februarie st. n. 1914, în sala hotelului „Crucea Albă” din Arad.

Inceputul la orele 9 seara.

Venitul curat este destinat pentru fondul de binefacere al Reuniunii.

Toate dăruirile rugăm să se trimită dnei Aurelia Dr. Petran, casiera Reuniunii (Lazăr Vilmos 4).

Prețul de intrare: Pentru familie 10 cor., pentru o persoană 5 coroane.

Arad, 25 Ianuarie n. 1914.

Sofia Beleş, Aurelia Dr. Petran,
prezidenta Reun. casiera Reuniunii.

Dr. Avram Sădean,
secretarul Reuniunii.

INFORMAȚIUNI

Arad, 28 Ianuarie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță o lentă urcare în temperatură în unele locuri plo.

Prognostic telegrafic: vreme moderată, în multe locuri plo.

Temperatura la amiazi a fost: — 5.0 C.

Daruri de Crăciun și Anul-nou pentru „Poporul Român”. Transpunere din numărul 9 al ziarului nostru: cor. 869. Bucur Bălcaș — Buștenari (România) cor. 16.— Laolultă cor. 885.

Pentru fondul ziaristilor. Dl Bucur Bălcaș din Buștenari (România) a trimis administrației noastre suma de coroane 55 pentru fondul ziaristilor.

Porturi românești premiate. Reuniunea de patinaj din Viena a aranjat zilele trecute obișnuita sa festivitate costumată, care a avut un splendid succes. Mii de privitori au admirat frumoasele costume. Spre seară s'a făcut premiarea. Costumul românesc a fost distins și de astă dată. În afară de grupe a fost premiat costumul *tărănesc român de femei*, purtat de dra E. Druker cu premiul prim, și cu al doilea costumul de *tărăncă română dela munte* (doara M. Brausenburger). Dintre bărbați a fost premiat K. Schlesinger pentru *portul țărănesc român* și R. Jăner pentru *portul țărănesc român de munte*.

„Cuvânt Moldovenesc”. În Basarabia a apărut un nou ziar românesc, cu titlul de mai sus. Ziarul iese săptămânal, pentru Moldovenii din Basarabia și de peste Nistru. Apare la Chișineu, capitala Basarabiei și are de scop a promova interesele, mai ales economice și culturale, ale Românilor din Basarabia. Redactor-editor este d. N. N. Alexandri. Dorim viață lungă și succese noului organ de luptă pentru românism.

Dejun la palatul imperial din Berlin în onoarea prinților Ferdinand și Carol ai României. Ni se comunică din Berlin, că cu prilejul prezenței prinților Ferdinand și Carol ai României la Berlin, a avut loc Duminecă un dejun la palatul imperial, la care au asistat prinții Ferdinand și Carol, regina și principele moștenitor al Greciei.

„Liga culturală” pentru frații din Bucovina. Ni se scrie din București: Având în vedere situația agravată din Bucovina, Liga culturală prin secțiunile sale a decis să țină o serie de conferințe și întruniri în toate orașele, cari să lămurească populației regatului luptele economice, politice și culturale din Bucovina.

În special se va stăruia asupra primejdiei rușinării prin școale și biserică.

Conferințele și întrunirile se vor ține în cursul unei acesteia în toată țara. Duminecă au avut loc la Pitești și Ploiești.

Liga culturală va comemora, în toți anii aniversarea zilei de 24 Ianuarie v. printr'un festival la Ateneul român, seara. Programul va consta dintr'o conferință, declamații și muzică

și se va anunța la timp. Dna Veturia Triteam celebra cântăreață, a promis binevoitorul dsă concurs.

„Neamul Românesc” nu mai apare. Ziare din țară aduc știrea că revista „Neamul Românesc” a dlui N. Iorga și-a sistat apariția. După o viață de luptă cu enorma lipsă de disciplină a celei mai mari părți a societății românești, Cahalului și a altor lichele străine, această revistă condusă de cea mai pură sinceritate dragoste de neam, a murit în nepăsarea generală și poate spre bucuria unora cari și-or putea face mai netulburăți mendrele în acea mândră, bogată și nenorocită țară pe care noi visurile noastre am dori-o altcum.

Dna Tache Ionescu, care se află actualmente la Londra, a dat un dejun în onoarea lui Venizelos, primul-ministru al Greciei. La dejun au luat parte ministrul român Mișu cu dna, ministrul Greciei, Ghenadios și soția, împreună cu mai multe personalități din Londra, între care și Dr. Dillon. În aceeași zi s'a dat un dejun și legățiunea greacă, și au participat dna Tache Ionescu, și d. Mișu cu soția.

Mormântul poetului Bolintineanu. Cetiți „Minerva” din București: Într'unul din numerele trecute ale ziarului nostru am publicat un articol intitulat M. S. regina și D. Bolintineanu în care se vorbea, între altele, și de mormântul rămas multă vreme în părăsire, al poetului Bolintin, locul său de naștere.

Un cetitor, d. C. B. Știrbescu, ne face cunoscut acest prilej serviciul de a ne da câteva lămuriri asupra mormântului lui Bolintineanu. Iată câteva din ele.

Bolintineanu, se știe, a murit în 1872, și a fost înmormântat în cavoul familiei, ce se găsea la biserica Bolintinu moșteni. În 1875, ministrul instrucției publice, prin bătrânul sculptor Stork a pus pe acest mormânt o cruce și o lepede de piatră având în medalion chipul poetului.

Mai târziu s'a înlocuit crucea cu un piedestal de marmoră pe care s'a așezat bustul poetului sculptat tot de bătrânul Stork. La această solemnitate a asistat pe atunci și Alexandru Odobescu cu Anghel Dimitrescu, din partea ministrului de instrucție publică.

În anul 1903, din inițiativa consiliului comunal din București presădat pe atunci de C. Robescu, s'a ridicat, în fața bisericii, un mormânt de piatră sculptat de tânărul Stork, și care s'a adăpostit atât osemintele poetului scoase din cavou, cât și bustul, amenințat până aci a fi deteriorat de intemperii la care se gâsea expus.

În această situație se poate vedea și astăzi acest monument înconjurat de o grădinuță, și grijită cu multă pietate la adăpostul unui grup de fier.

Din Basarabia. Ziarul „Seara” primește următoarele informațiuni din Basarabia:

Arhiepiscopul Basarabiei P. S. Serafim trimite mai multe epistole în tot cuprinsul țării în cari îndeamnă pe preoți să formeze obști de cumpănare cu scopul de a lupta contra beției.

Zemstovul Basarabiei a hotărât îndeplinirea următoarelor puncte din programul de activitate pe anul acesta: Înființarea de obști satești și de gospodării. Înființarea de tovărășii pentru întreprinderile din Basarabia. Întreprinderea scrierei românești în afacerile de comerț ale Românilor. Construirea de trei noi linii ferate precum și legarea centrelor mai mari prin căi practice.

Un ucuz împărătesc a încuviințat ca înlocuirea religioasă la școalele primare din Basarabia să se facă în limba maternă a copiilor.

Zemstovul Basarabiei a decis să se înființeze încă 20 școli începătoare în diferite centre românești.

În luna lui Martie va avea loc la Bendera adunare generală a obștilor satești din întreaga Basarabie.

Campania electorală în Bulgaria. Din Sofia se comunică că Radoslavoff, Tonceff și Ghenadiieff au început campania electorală.

Dânșii au desmintit cu cea mai mare energie svonorile cari atribuiesc guvernului înțelegerea de a arunca țara într'un nou război și

declarat că cabinetul actual sosește în numele păcii și rămâne în mod invariabil credincios plat formei sale pacifice.

Igninerul român d. Zamfir Arbore a plecat zilele trecute în Pensylvania (America), pentru cinci ani, în senzul contractului ce l'a încheiat cu miliardarul american Rokefeller, care l'a numit director al uzinelor sale petrolifere, din regiunile Pensylvaniei.

Desmintirea călătoriei regelui sârb la București. Ni se comunică din Belgrad: Biroul presei din Belgrad declară că este cu totul inexactă știrea că s'ar fi pregătit o călătorie a regelui Petru Karagheorghievici la București.

Agentul diplomatic francez din Tanger ucis. Agentul diplomatic al Franței în Tanger, d. de Valdrome voia să ofere un prânz, dar bucătarul a refuzat să-l servească; d. de Valdrome spunându-i că-l concediază, bucătarul infuriat a tras două focuri de revolver în contra stăpânului său, omorându-l pe loc. Ucigașul a fost arestat.

Mari inundații în Basarabia. Estuarul făcut de Dunăre fiind blocat de ghețuri și de zăpezi, a rezultat o inundație care a pricinuit mari pagube populației riverane a Basarabiei. Multe case sunt inecate. Autoritățile organizează ajutoare. Multe vase străine încărcate cu grâu sunt blocate de ghețuri la Ismail, Kilia și Reni.

Un apel al „Casei Naționale” din Bucovina. „Casa Națională” din Suceava (Bucovina) adresează următorul apel către băncile cooperative din țară și „tot neamul românesc de pretutindeni”.

„Falnică Suceavă de odinioară, pământul sfințit prin vremile de strălucire ale neamului nostru și prin monumentele mărețe și duloase ale trecutului nostru, astăzi este pe cale de a-și pierde cu desăvârșire caracterul românesc.

Elementul românesc, nu cu mult în urmă covârșitor, astăzi este scăzut la a treia parte din totalitatea locuitorilor.

Negustorii și breslașii suceveni, odinioară vestiți și stăpâni pe piețele Moldovei și Galiției, astăzi, deși încă mulți la număr, sunt risipiți prin fundul mahalalelor și duc o viață din cele mai grele.

Primejdia înstrăinării care până acum a cerut jertfă 1/2 din țara noastră dinspre mieznoapte, bate la porțile Sucevei și amenință împreună cu orașul și județul întreg.

Pentru a țărni acest curent cutropitor, pentru a sporii și întări elementul românesc din Suceava și județ, pentru a încuraja și ridica negoțul și meseriile, pentru a redobândi din câte am pierdut, s'a înființat în anul 1909 societatea cooperativă „Casa Națională” în Suceava cu părtașii a 100 cor.

Cu prețul de 70.000 coroane a cumpărat societatea un teren cu o suprafață de peste 3000 metri pătrați, loc situat în centrul orașului la două străde dintre cele mai frecventate, ca aici să se ridice Casa națională menită să adăpostească:

1. Prăvălii pentru meseriași din Suceava și județ, organizați în societăți cooperative.
2. Magazine de mărfuri cari să satisfacă trebuințele întregului județ.
3. O bibliotecă națională.
4. O școală profesională.
5. Societățile culturale și economice din Suceava.

Soarta elementului românesc din orașul și județul Sucevei a încetat de a fi o chestie de interes numai local.

Dela întărirea și înaintarea acestui element atârână în mare parte viitorul întregului neam românesc din Bucovina.

Spre a coopera întru realizarea scopurilor mărețe ale Casei Naționale din Suceava, societatea „Școala română” a întocmit un album, care cuprinde 25 vederi ilustrate reprezentând cele mai alese monumente istorice din Suceava.

Acest album, scos într'un tiraj de 25.000, este închinat întregului neam românesc și se desface în toate părțile locuite de Români. Venitul din desfăcere se va investi în părtașii ale Casei Naționale.

Inchinând deci acest album neamului românesc de pretutindeni, rugăm să aduceți obolul cuviincios binelui și conservării neamului.”

A se adresa pentru comenzi la librăria și tip. „Școala română”, Suceava, Bucovina (Austria).

De ce emigrează poporul? În anul trecut au emigrat în America din comitatul Aradului nu mai puțin de 3000 de oameni. Ministerul de

interne a luat măsuri stricte împotriva emigrărilor, împotriva cauzelor, cari determină populația să ia în mână bățul pribegiei nu se face însă nimic. Dăm aci câteva date, cari vorbesc de sine, din cercul Boroșineului, unde emigrarea a luat o formă de tot tipică.

În comunele dela vale din cercul Boroșnieului se plătesc anual dări indirecte, calculat în procente: Bârsa 222, Voivodeni 207, Berechiu 180, Șomoscheș 172, Bocsig 144, Moroda 130, Iermata 127, Seleuș 108, Mănerau 106; iar în comuna Nădăbești din cercul Boroșbebiș 220.

Foarte întristătoare sunt însă stările din cercul Hălmagiului. Primpretorele acestui cerc a făcut un raport despre mizeria în care trăiește populația din cele mai multe comune ale acestui cerc, cerând ajutor grabnic. Comisia delegată la fața locului a constatat că foarte multe familii din comunele din Hălmagiu trăiesc în mizeria cea mai neagră și flămânzesc de adreptul. Din partea factorilor competenți s'a cerut ajutor grabnic dela ministerul de agricultură, pentruca să se poată împărți porumb și grâu în satele expuse perirei prin foamete.

Noua convenție poștală română. La 1 Ianuarie 1914 a intrat în vigoare, după cum ni se anunță din București, noua convenție poștală între România, Grecia, Serbia și Muntenegru. În termenii acestei convențiuni, scrisorile expediate din Grecia, Serbia sau Muntenegru în România și vice-versa vor fi francate cu 10 bani pentru 20 de grame. Cărțile poștale vor fi francate cu 10 bani; imprimătele și mostrele vor costa 5 parale 100 de grame sau fracțiuni de 100 de grame. Taxa pentru coletele poștale este de 50 bani și mandatele poștale vor plăti 10 bani la 25 de franci sau fracțiuni ale acestei sume. Scrisorile nefrancate sau insuficient taxate vor plăti taxă dublă. Corespondența oficială între aceste patru state este scutită de taxe.

Cât privește tariful telegrafic, el este fixat la 5 bani de cuvânt, plus spesele de transit. Tariful minim al unei telegrame este fixat la 1 leu. Telegramele pentru ziare, expediate între orele 6 seara și 9 dimineața, beneficiază de o reducere de 50 la sută.

Aceste sunt principalele dispozițiuni ale acestei convențiuni poștale.

Pericolul sporturilor de iarnă. Se anunță din Saint Maurice: Zilele trecute a avut loc un mare accident de bobsgleih condus de aristocratul austriac contele Adalbert Sternberg. În sanie erau prințul de Orleans, prințesa Henrieta de Hohenlohe, contele Darenbures și contele Chazelles. La o curbă sania s'a răsturnat și toți cei dinăuntru au fost îngropați în zăpadă, afară de contele Sternberg care a sărit într-o parte. Toți și-au pierdut simțirea; contele Darenbures și-a rupt osul nasului, prințesa de Hohenlohe și-a rupt un picior, iar contele Chazelles s'a rănit la obraz.

Capriciile naturii. Primim următoarele: Duminecă în 12/25 l. c. soția lui Ioan Mocanu păzitor la calea ferată, pe linia dintre Conop și Berzova, a născut o fetiță, căreia îi lipsesc atât mâinile, cât și picioarele. În partea din dos a trunchiului are crescută din trunchiu numai talpa unui picior cu trei degete, iar la umărul stâng are patru degete. Capul și trunchiul sunt bine dezvoltate, fața curată, și sănătoasă. Se văd semne de viață pe ea, pentrucă suge și doarme regulat.

Maxim Gorki e bolnav. Marele scriitor rus, care, însănătoșindu-se, revenise în patrie, s'a îmbolnăvit din nou.

El se află într-o casă situată la 40 mile de Petersburg și atât de agravată e boala, că ziaristii, veniți să intervieze pe ilustrul lor scriitor, nu au putut fi primiți.

Futurismul combătut. La 20 Ianuarie st. n. a avut loc la universitatea din Bolonia o reuniune de propagandă a futuristilor, sub președenția lui Marinetti.

În timp ce Boccioni vorbea despre pictura

viitoare, s'a provocat un tumult care a degenerat în scandal.

În învălmășeală, Marinetti, care căuta să potolească spiritele a fost lovit. După incidentul din Milano, Marinetti, suferă o a doua înfrângere anul acesta.

„Crinul vieții”. Aflăm că o casă de editur din München, va scoate în curând de sub tipa o lucrare a Alteței Sale Regale Principesei Maria intitulată „Crinul vieții”, cu ilustrații de cunoscutul pictor Hans Stubenrauch.

Judecarea autorilor loviturii din Albania. Din Valona se anunță, că debaterile tribunalei de război durează de patru zile. Afară de Bekir-bey mai sunt judecate 24 de persoane. Acuzarea e susținută, în baza articolului 56 din codul penal otoman, pentru revolta contra ordinii de stat. Acest articol prevede pedeapsa cu moarte a celor vinovați.

Tango-ul îmbătrânește. Ce spun urăcioșii ăia, că „tango” e dans argentinian de apași, că e imoral, că e ignobil, că e mai știu eu ce? Este cel mai frumos dans și cel mai gracios, ma parol, și apoi nu caută să dovedească, dna Richepin și d. Richepin, un cogeamitea academician, că acest dans poate aduce și fericirea în mariaj? O fi știind și ăla ceva, că doar nu degeaba a ajuns la Academia franceză.

Dar tot apropo de Tangou, ori Tango, cum voiți să-l scriți și să-l citiți, căci mie mi-e perfect indiferent. Asta e în adevăr senzațională și poate să-l aducă la sapă de lemn pe faimosul dans apășesc, ba chiar poate să-l facă să-și dea ortu popei.

Tango-ul îmbătrânește, deformează, îngroasă obrazul, și înmulțește zbârciturile în jurul ochilor, la colturile gurei și pe frunte!

Dacă așa ceva este adevărat, atunci lucrul este mai serios și mai grav decât și-ar fi putut cineva închipui. Femeile vor putea primi ori ce, numai să se îmbătrânească și să urâtească, asta nu, pentru nimic în lume, nu. Și dacă e vorba ca să joace cu asemenea sacrificii tango-ul, de sigur că vor sfârși prin a-l sacrifica pe dumnealui pe altarul divinei și eternei frumuseți.

Da, așa, fără glumă, se zice tango-ul îmbătrânește și asta din pricină că în timpul jocului femeia fiind silită să facă eforturi spre a se menține în diferite poziții și aceasta cerându-i o atențiune prea încordată, își mutilează figura, încretindu-o și obosindu-o.

Ziarul „Excelsior” a și reproduș niste imagini, prin cari se poate vedea masca obosită și disgratioasă a dansatoarelor în timpul jocului.

Dacă o fi așa, apoi poate să fie pe pace și Papa dela Roma și Wilhelm al Germaniei.

Nici un leac mai bun ca acesta nu se putea găsi împotriva tango-ului, chiar dacă acest faimos dans ar face și minunea să sporească mărișurile.

x Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic 100—200 procente economie, 20 filleri, 1 dosă de extract de rum concentrat de lamaica, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se aclude și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fill. în mărci poștale trimite franco o dosă de mostră din ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: **Parfumerie Antaloczy „Hygiene”** Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”. (A. 1415).

x Cumpărare ocazională extraordinară. Ofer și atrag atențiunea on. mușterii asupra colosalului asortiment de cele mai noi obiecte de sticlă, porțelan și lămpi, argint de China, obiecte de lux de bronz și marmură, obiecte de trebuință, cu prețuri fabuloase de ieftine. — Picturi în ulei original se execută cu prețuri foarte convenabile. **Prețu-curent ilustrat bogat gratis și franco.** — Roagă binevoitorul sprijin: **Fischer Mór, Arad, bulevardul Andrassy nr. 25.** Telefon pentru oraș și comitat 25.

(Fi 1626—20.)

x Înștilnțare. Aduc la cunoștința on. public, că mi-am deschis prăvălia de **decorații de Nürnberg, jucării pentru copii și articli de modă pentru bărbați în str. Deák-Ferencz nr. 29, în casa Ortutay.**

Prețuri fixe ieftine. Serviciu prompt. Roagă binevoitorul sprijin al on. publice cu deosebită stimă: **Brunner Lajos.** (Bu 1608.)

x **In atențiunea bolnavilor!** Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Mi 1621)**

x Zile bune, dulci, plăcute
Fiindcă vreau ca să am multe
Ciocolată, poame, zahăr
Numai dela **Messer Illés** cumpăr.
(Arad, str. Deák Ferencz nr. 8 Me 1676)

Cronica socială.

Dela „Clubul Român” din Viena. Clubul Român din Viena va aranja în 21 Febr. o serată dansantă împreună cu concert în „Sala Cavalierilor” (I. Johannesgasse 4, Johannes-Hof). Inceputul la ora 8 seara.

* **Șezătoare în Deva.** Duminecă în 25 Ianuarie st. n. Românii din Deva s'au întrunit în sala Decebal. D. protopop I. Dobre a salutat pe cei prezenți, îndemându-i la solidaritate pentru ce se putea înfirișca o mai frumoasă viață socială românească. A urmat conferința d-lui Dr. Iustin Pop despre „Psihologia femeii”, conferință cât se poate mai amuzantă, răsplătită cu un potop de aplauze.

A urmat un monolog spus de d. Nicula. Șezătoarea a încheiat-o d. Francisc Hossu-Longin prin o cuvântare plină de avânt, invitând publicul să ia parte în număr cât mai mare la viitoare șezătoare, când d. G. Todica va vorbi despre luminile neapropiate ale firmamentului. — (L.)

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.
(După 50 kgr.)

— 28 Ianuarie.

Grâu pe Aprilie	11.83
Grâu pe Maiu	11.84
Grâu pe Octomvrie	10.89
Secară pe Aprilie	8.92
Secară pe Octomvrie	8.53
Ovăș pe Aprilie	7.85
Ovăș pe Octomvrie	7.78
Porumb pe Maiu	16.81

Bibliografie.

A apărut:
„Săptămâna politică și culturală” cu următorul interesant sumar: Paul Greceanu: Retragerea guvernului. — Victor I. Slăvescu: Dezvoltarea economică a Germaniei. Industria și mijloacele de transport. — Red.: O scrisoare a lui Barbu Catargiu. — G. Th. Moroșanu: Focșani-Corabia-Etropole. — Al. Vintilescu: Improprietățile țărănilor. — Una-alta. — Din ziare și reviste. Apare săptămânal. Red. și adm. București. Str. Regală Nr. 1. s

POȘTA REDACTIEI.

N. P. în Sudriaș-Jupani. Adresați-vă administrației, trimițând taxa de 2 cor.

Redactor responsabil: **Constantin Șavu.**

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plăți în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă.

(97-)

Banca populară, însoțire de credit și economii în Kisszere (Srediștea-mică).

INVITARE.

Toți părtașii la Banca populară, însoțire de credit și economii din loc sunt invitați să ia parte la a

II-a adunare generală extraordinară

ce se va ține în școala confesională d. a. la 3 ore în 8 Februarie a. c. cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
2. Alegerea contabilului.
3. Alegerea unui membru în consiliul de administrație pe patru ani.
4. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghere pe un an.
5. Propuneri.

Kisszere (Srediștea-mică) la 24 Ianuarie 1914.

BANCA POPORALĂ, însoțire de credit și economii.

Condon Avram. **Mihai Ritt.**
Ba 1793—1

Népbank, tak. és hitelszövetkezet Kisszere.

MEGHIVÓ.

A népbank, takarékos és hitelszövetkezet minden üzletrész tulajdonosa meghivatik, hogy részt vegyen a

II. rendkívüli közgyűlésen,

mely a felekezeti iskolában f. é. február 8-án d. u. 3 órakor lesz megtartva a következő

NAPIRENDEL:

1. A közgyűlés megnyitása és a vezetőség megalakulása.
2. A könyvelő megválasztása.
3. Egy igazgatósági tag megválasztása négy évre.
4. Egy felügyelőbizottsági tag megválasztása egy évre.
5. Indítványok.

Kisszere, 1914. január 24.

NÉPBANK, takarékos és hitelszövetkezet.

Condon Avram. **Mihai Ritt.**
Ba 1793—1

Publicațiune.

Însoțirea economică comercială „Plugarul” cu sediul în Blaj, aduce la cunoștință publică, că a cumpărat cantități mai mari de cucuruz, pe care îl vinde cu vagonul la gara care i să cere ori în mic la măgazinul însoțirii din Blaj.

Toți cei ce au lipsă de cucuruz să binevoiască a se adresa cu toată încrederea la biroul însoțirii „Plugarul”, de unde vor primi informațiile necesare.

Membrii însoțirii vor avea favoruri deosebite.

Blaj (Balázsfalva), Ianuarie 1914.

Pu 1779—4

Directiunea însoțirii.

Bătăturile,

la 957

scorțoșenia pielii, arciilor de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosești „CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată
1 coroaună 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, KI aly-u. 12 și la preparator: Dr. E. FLESCH, farmacie la „CORDANĂ” în Győr

Dr. med. ESCHKER

chirurg și medic pentru femei

Timișoara-Elisabetin (Temesvár-Józsefváros) Hunyadi-ut nrul 24.

Ordinează dela 8—10 și „ 2—4

Laborator-Röntgen. — Analiză microscopică. E 1566

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911-1912

Vin alb	82	62
Rizling	86	64
Rosu de Minis	110	100
Carbenet	115	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	50.—
Rizling	52.—
Siller	54.—

Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.

Vinul să expedieză cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

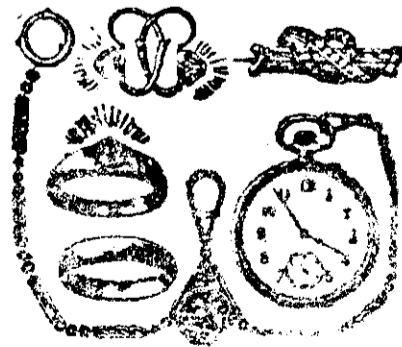
Be 947

Petru Benea

propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 41. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu brillante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se repară ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță.

Prețuri solide! — Serviciu prompt!

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate,

reconvalescență.

Infuzionează producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari . . . Cor 3-50

„ „ „ mică . . . 2-—

Se capătă în toate apotecele. — Depozitul principal la:

GUIDO FABRITIUS,

Pa 1047 apotecar în Sibiu.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat lemne Intreprindere de firez motor „Hunyadi”

Arad, str. Kossuth nr. 9. Telefon 658,

unde se capătă în permanență lemne foarte bune ucate și creparte, transportate acasă în saci plumbuiți. 100 kgr., pe 3 tăieturi 3 cor. Lemne în stânci și vagoane cu prețuri foarte ieftine. — La dorință mergem acasă și ne angajăm pentru tălarul lemnului cu firezul nostru motor. — Principiul nostru este serviciu prompt și conștiințios. — Scanduri întrebunțate, de diferite grosimi, bune, se vând cu prețuri foarte ieftine. (Ha 1484)

Cea mai bună carte bisericească!

CANTORUL BISERICESC

sau cuprinsul vecerniei, utreniei liturgiei pe 8 glasuri, împreună cu rânduală serviciului tuturor sărbătorilor de pe întreg anul și a tîlcului bisericesc. Aranjat de învățătorul **George Bujigan**. Aceasta carte nu trebuie să lipsească din nici o biserică, precum din nici o casă creștină. Cu peste 450 pagini. Prețul unui exemplar broșat e 10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „CONCORDIA” (Tribuna),
ARAD, strada Deák-Ferenc nrul 20.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, Honterusgasse n. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stimei dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 oare de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. (Ru 964)

Convingerea e siguranța cea mai bună. La comanda mari mă prezint oriunde pe spesele proprii.

Iusztin József,

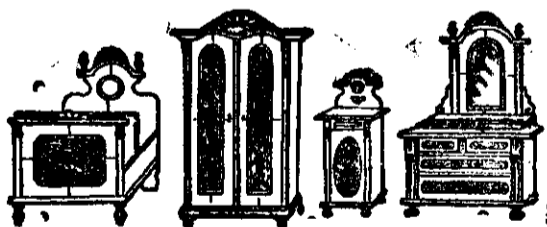
măsar p. clădiri și mobile

Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) Hunyadi-ut 6.

Pregătește orice lucrări din acest ram, atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școli, biserici, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau combinație proprie.

Prețuri
conve-
nabile.

Ja 1549

Serviciu
coulant
se
garant.

SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tinichigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Varseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru miere. Fabricate de specialitate: măsură de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, laok ori petrolou, faole, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog trimis gratuit și franco.

Sarkadi és Windisch

magazin de mașini de cusut, biciclete și gramofone. — Reprezentantul în Ungaria de sud a mașinilor de scris „ROYAL”.

Vârșeț (Versecz), str. Deák-Ferencz 3.

Oferăm on. public bogat asortatul nostru magazin, condițiuni favorabile de pătire chiar și în rate, pentru mașini dăm 6-10 ani garanță. Mare atelier specialist de reparare. Prețuri gratis și franco. La dorință mergem la fața locului. (Sa 1570)

TELEFON:

179.

TELEFON:

179.

Dacă comandați ceva

ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunturi în ziarul nostru, vă rugăm

și vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bune serviți, firmele respective având nevoie de recomandarea noastră. În caz, că am primi oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
„ROMANUL”.

Spirtul de reumă

este cel mai sigur mijloc de frecat contra durerilor provenite din podagră, ischias, reumă și totfelul de răceli. — După câteva frecări durerile membrilor suferinde încetează definitiv. Are efect sigur și la boale învechite și neglijate.

MODUL DE INTREBUINȚARE:

Dimineața la sculare și seara la culcare locurile suferinde să se frece îndelung cu puțin **spirt de reumă**. După frecare partea suferindă să se învăluie cu o haină caldă.

Prețul unei sticle 1 cor.

Preparator:

Sa 572

F. Sándor Zoltán

farmacie la „Inger” — Erdőszentgyörgy.

Des hidere de prăvălie nouă.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am deschis în ARAD.

Piața Libertății (Szabadság-ter) nr. 3.

un bogat asortat **MAGAZIN**

de haine pentru bărbați, femei și copii

Mare asortiment de pardesiuri moderne p. dame, raglane engleze, costumuri engleze, talii moderne, jupoane moderne, halaturi, etc. etc. Prețuri ieftine, :::

Principiul de care sunt călăuzit e să dau fiecăruia prilejul să cumpere pe bani puțni marfă bună și ieftină. Rog să vă convingeți. Rugând binevoitorul l: sprijin al on. public, sunt cu stimă :::

(Sa 1537)

SAMU M.

Atențiune!

Atențiune!

JOHANN KLEIN, mașinist diplomat.

Atelier de încălzire pentru edificii, mașini și lucrări artistice, atelier pentru reparaturi de mașini, Căpîre mantogen și strugărie de metale cu putere motorică proprie în

Biserica-Albă, (Fehértemplom) str. Capelei, casa proprie.

Aduc la cunoștința on. public, că restaurarea atelierelor mele instalând

un motor 14 PH. cu olei brut și 3 noue mașini ajutătoare e terminată.

Renovarea aceasta a atelierelor mele și mașinele ajutătoare cari le-am avut și mai nainte, îmi dau posibilitatea de a lîfera stimaților mei mușterii lucrări și mai ieftine și mai exacte.

Lucrările urgente se iau imediat în lucrare.

Totodată aduc la cunoștința celor interesați că mi-a sosit

Legătorele Original Standart (Manilla)

și le vînd cu cele mai ieftine prețuri.

Pentru binevoitoare număroase comande rog cu stimă

Ke 1095

JOHANN KLEIN,

Rog!

Atențiune!

Rog!

Pentru evitarea neînțelegerilor, rog a nu confunda firma mea cu alte firme asemănătoare.

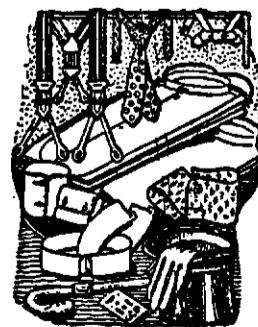
Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante **plouiere?**

Unde se pot afla nou-tățile cele mai moderne **En-tout-cas** și plouiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitate cea mai bună?

Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante

blănării, boauri și manșoane,

pentru cari se dau garanță.

Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante cămeși pentru bărbați, în culori și albe, pantaloni albi (ismene) ciorapi p. bărbați, batiste p. buzunar, cămăși și pantaloni tricot, bretele, cravate, mănuși împletite și de piele, bastoane, butoni p. cămeși, gulere și manșete, cu prețuri foarte ieftine, de vânzare la: (Si 1520)

Gustav Schmidt, fabricant de plouiere și magazin de modă p. bărbați.

Sibiu (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.

CEL MAI MODERN INSTITUT
 TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
 UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

”CONCORDIA”

TELEFON
 NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

TELEFON
 NR. 750.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
 promptă.

Prețuri
 moderate.

„CORVINEANA”, inst. de credit și de econ. soc. pe acții în Hunedoara.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de econ. „CORVINEANA”, societate pe acții, se invită în virtutea §-lui 19 din statute la a

XVIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Hunedoara la 8 Februarie, eventual, în sensul §-lui 24 din statute, la 15 Februarie st. n. 1914 la 2 ore p. m., în localul institutului.

Obiectele sunt următoarele:

1. Alegerea președintelui, conform §-ului 23 din statute;
2. Raportul direcțiunii, bilanțul anului 1913, raportul comitetului de supraveghiere și deciziunea asupra împărțirii profitului curat;
3. Alegerea a lor 4 membri în direcțiune, cu mandat pe 3 ani;
4. Alegerea unui membru în direcțiune cu mandat pe 2 ani;
5. Eventuale propuneri, ivite în cadrul §-ului 28 din statute.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune, în înțelesul §-ului 20 din statute, la cassa institutului acțiunile, eventual documente de plenipotență, cel mult până la 7 Februarie st. n. 1914.

Hunedoara, la 15 Ianuarie 1914.

DIRECȚIUNEA.

Activa		Contul Bilanț		Pasiva	
Cassa	— — — — —	11064	81	Capital societar	70.000 —
Cambii	628.605 —			Fond de rezervă	70.000 —
Cambii cu acoperire ipotecară	169.711 —	798316	—	Fond de rezervă special	84.290 —
Impromuturi pe obligațiuni	— — — — —	16967	—	Fond de penziune	20.773.90
Conturi curente cu acoperire	— — — — —	6876	90	Depozite spre fructificare	— — — — —
Acțiuni	— — — — —	1400	—	Diverse conturi creditoare	— — — — —
Casa institutului	— — — — —	70000	—	Interese transitoare anticipate	— — — — —
Mobilier	2.200 —			Profit curat	— — — — —
după amortizare	220 —	1980	—		
Bon la diferite bănci	— — — — —	12489	36		
Spese de protest	— — — — —	7	95		
		919052	0		
					919052 02

Eșite		Contul Profit și Perdere		Intrate	
Interese:				Interese:	
după depozite	36.549.59			de escompt	80.897.43
de reescompt	8.109.62			de obligațiuni	1.372.29
fondului de penziune	1.175.42	45834	63	de cont-curent	667.26
Spese:				Provițiuni	— — — — —
registre, imprim., lemne de înc. etc.	4.748.52			Chirie	— — — — —
salare	7.479.96				
relut de quartir	1.383.32				
compens. de timbru	124.04	13743	81		
Contribuțiuni:					
directă	9.817.62				
10% dare după int. de depozite	3.654.95	13472	57		
Amortizare:					
din mobilier	— — — — —	220	—		
Profit curat	— — — — —	27984	04		
		101265	08		
					101265 08

Hunedoara, la 31 Decembrie 1913.

Valeriu Beșan m. p., dir. executiv.

Bozdog m. p., prim contabil.

DIRECȚIUNEA:

Petru Șinea m. p., preș. Avram P. Păcurariu m. p. Teofil Tulea m. p. Simion Chirea m. p. George Popoviciu m. p.
Danil Mușca m. p. Petru Popoviciu m. p. Simion Zăvelan m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile de mai sus și le-am aflat în deplină ordine și exacte:

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Hunedoara, la 15 Ianuarie 1914.

Dominic Bațu m. p., președinte.

Eduard Toth m. p.

Otto Popovits m. p.

Alexandru Petreu m. p.

Iosif Lissai m. p., revizor expert al „Solidarității”.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

În anul expirat comitetul a ținut mai multe ședințe și școntrări, convingându-se cu aceste ocazii despre administrarea corectă a averii institutului.

Bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1913, cu un profit curat de 27.984.04 după ce s'a controlat poziția de poziție, s'a aflat compus pe baze foarte solide.

Vă propunem:

- a) să binevoiți să primiți și aprobați bilanțul;
- b) să decideți împărțirea profitului curat în conformitate cu propunerea direcțiunii la care ne ațurăm — și
- c) să dați atât direcțiunii, cât și comitetului subsemnat, absolutoriul pentru anul de gestiune 1913.

Hunedoara, la 15 Ianuarie 1914.

Comitetul de supraveghiere:

Dominic Bațu m. p., preș.

Eduard Toth m. p.

Otto Popovits m. p.

Alexandru Petreu m. p.

IMPRIMERIA „CONCORDIA”, ARAD.